

VALKUILEN BIJ HET GEBRUIK VAN ALGEMENE VOORWAARDEN IN INTERNATIONALE OVEREENKOMSTEN

Bijna iedere ondernemer hanteert wel algemene voorwaarden. Als ondernemers uit verschillende landen een overeenkomst uitonderhandelen, besteden zij vaak weinig aandacht aan de vraag of de door hen gehanteerde algemene voorwaarden ook van toepassing zijn. De redenen hiervoor liggen voor de hand: het economische belang staat voorop en aan mogelijke geschillen wil niemand denken. De beste algemene voorwaarden zijn echter niets waard, als ze niet van toepassing zijn. De praktijk leert dat juist bij een rechtsgeschil tussen ondernemers die in verschillende landen gevestigd zijn de door partijen gehanteerde algemene voorwaarden vaak – ongewild – niet van toepassing zijn.

Een typisch geval uit de praktijk: een Nederlandse ondernemer verkoopt een aantal machines aan een in Duitsland gevestigde koper door middel van een orderbevestiging waarin naar de algemene voorwaarden wordt verwezen. De koper betaald niet en beweert enkele maanden later dat de machines gebreken vertonen. De verkoper wil nu het geschil op grond van zijn algemene voorwaarden oplossen. Er is een forumkeuze voor de rechtbank Amsterdam in de algemene voorwaarden opgenomen. Bovendien is in de

VERSCHILLENDE TOEPASSELIJKE REGELGEVING

De afdeling Algemene Voorwaarden van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek is niet van toepassing op overeenkomsten tussen een Nederlandse en een buitenlandse ondernemer. Voor internationale overeenkomsten bestaan echter tal van aparte verdragen en Europese verordeningen die voorrang hebben op de

algemene voorwaarden geregeld dat de verkoper slechts voor een bepaalde – in dit geval reeds verstreken – periode aansprakelijk is voor gebreken aan de machines. Dagvaarden in Amsterdam dus? Nee. De verkoper heeft namelijk verzuimd zijn algemene voorwaarden aan de Duitse koper ter hand te stellen. Dit heeft als consequentie dat de algemene voorwaarden niet van toepassing zijn en uitsluitend de Duitse rechter bevoegd is van het geschil kennis te nemen. In plaats van een half uur dient de verkoper nu een hele dag uit te trek-

Nederlandse nationale wetgeving. Zo wordt bijvoorbeeld de internationale koop en verkoop van goederen tussen vele landen door het Weens Koopverdrag bepaald, en is de internationale bevoegdheid voor rechtsgeschillen binnen de Europese Unie door een aparte verordening geregeld. Bij internationale overeenkomsten doet een ondernemer derhalve goed aan extra aandacht aan

ken voor het bijwonen van de zitting bij de rechtbank in Duitsland en voor gebreken aan de verkochte machines is hij mogelijk ook nog aansprakelijk omdat de beperking van de garantietermijn in de algemene voorwaarden niet geldt.

Dit had de Nederlandse verkoper eenvoudig kunnen voorkomen door een paar simpele regels in acht te nemen. Algemene voorwaarden zijn slechts van toepassing indien partijen dat overeengekomen zijn. Waar moet je op letten?

het gebruik van algemene voorwaarden te besteden.

FORUMKEUZE EN RECHTSKEUZE

Een groot deel van de Nederlandse export gaat naar lidstaten van de Europese unie. Als het dan tot een rechtsgeschil komt, heeft de vraag welke rechter bevoegd is van het geschil kennis te nemen verregaande consequenties, zo-

als uit bovengenoemd voorbeeld blijkt. Indien partijen geen afspraken maken welke rechter bevoegd is en welk recht van toepassing is, dan zijn de wettelijke regels van toepassing. Dat leidt bijvoorbeeld bij de verkoop van roerende zaken vanuit Nederland aan een in een lidstaat van de Europese Unie gevestigde koper tot het volgende: op de overeenkomst is het Weens Koopverdrag van toepassing en aanvullend – dus voor zover het Weens Koopverdrag geen regels bevat – het Nederlandse recht. Tegelijkertijd is slechts de rechter van de woonplaats respectievelijk vestigingsplaats van de koper bevoegd van het geschil kennis te nemen. Met andere woorden: de Nederlandse verkoper die de koper wegens uitblijving van betaling wil dagvaarden moet altijd naar de buitenlandse rechter. Deze procedure wordt er bovendien niet sneller op doordat op de overeenkomst het Nederlandse recht aanvullend van toepassing is. De buitenlandse rechter moet dan eerst inlichtingen met betrekking tot het Nederlandse recht inwinnen, voor zover het Weens Koopverdrag geen regeling bevat (bijvoorbeeld: verjaring). Indien de rechter beslist hiervoor een deskundige in te schakelen, kost dat tijd en veel geld.

Het is derhalve dringend aan te bevelen in een overeenkomst met een buitenlandse partij altijd een forumkeuze alsmede een rechtskeuze op te nemen. Dit kan ook in algemene voorwaarden geschieden.

Het Europees Hof heeft binnen de Europese Unie aan een rechtsgeldige forumkeuze in algemene voorwaarden strenge voorwaarden gesteld:

- beide partijen moeten een schriftelijke overeenkomst hebben ondertekend;
- deze schriftelijke overeenkomst dient te verwijzen naar de algemene voorwaarden die een forumkeuze-beding bevatten;
- voorts dient vast te staan dat de algemene voorwaarden bij het aangaan van de schriftelijke overeenkomst aan de wederpartij van de gebruiker ter hand zijn gesteld.

Het is daarom niet voldoende om de algemene voorwaarden bijvoorbeeld op de factuur af te drukken, zoals in de praktijk vaak gebeurt. Evenmin is de verwijzing naar de Kamer van Koophandel waar de algemene voorwaarden ter inzage liggen voldoende. Slechts indien aan bovengenoemde voorwaarden is voldaan is een forumkeuze in algemene voorwaarden in beginsel rechtsgeldig overeengekomen. In de praktijk dus niet vaak. Waarom dan deze strikte jurisprudentie van het Europees Hof? Juist omdat het een groot verschil maakt of een ondernemer in Amsterdam of bijvoorbeeld in Madrid moet dagvaarden, wil het Europees Hof waarborgen dat partijen het over de forumkeuze in de algemene voorwaarden eens zijn.

WEENS KOOPVERDRAG

Bovengenoemde vereisten gelden voor het overeenkomen van een bevoegde rechter in algemene voorwaarden. De vraag of een forumkeuze rechtsgeldig is overeengekomen zegt derhalve nog niets over de vraag of de rest van de algemene voorwaarden van toepassing is, zoals bijvoorbeeld een regeling over de aansprakelijkheid voor gebreken. Maar in de jurisprudentie is duidelijk een tendens te bespeuren dat aan het overeenkomen van algemene voorwaarden op internationaal niveau striktere voorwaarden worden gesteld dan de voorwaarden die op nationaal niveau worden gesteld. Het Gerechtshof 's-Hertogenbosch heeft recent nog over de vraag geoordeeld wanneer op grond van het Weens Koopverdrag algemene voorwaarden overeengekomen zijn. Ook het Hof heeft geoordeeld dat de algemene voorwaarden slechts dan van toepassing zijn, indien de gebruiker ze voor of bij het sluiten van de overeenkomst aan de wederpartij ter hand heeft gesteld.

TAAL

In internationale verhoudingen is voorts van belang in welke taal de algemene voorwaarden zijn opgesteld. Nederlandse bedrijven zijn vaak zo flexibel dat ze overeenkomsten in een andere taal, bijvoorbeeld Engels of Duits, af-

In uitgave Nr. 4 van Business Amsterdam is een artikel verschenen van mijn kantoorgenoot mr. Bemer over valkuilen bij het gebruik van algemene voorwaarden. Het onderstaande artikel sluit hierbij aan en behandelt specifieke problemen bij het gebruik van algemene voorwaarden in internationale overeenkomsten.

sluiten. De algemene voorwaarden zijn echter dikwijls uitsluitend in het Nederlands opgesteld. Een Spaanse partij bijvoorbeeld, die uitsluitend in het Engels met een Nederlandse partij heeft gecommuniceerd, zal snel roepen dat ze de in het Nederlands opgestelde algemene voorwaarden niet heeft aanvaard. De jurisprudentie in Nederland biedt nog weinig houvast met betrekking tot de vraag in welke taal de algemene voorwaarden moeten worden opgesteld. Om zeker te zijn dat de algemene voorwaarden daadwerkelijk overeengekomen zijn, is derhalve aan te bevelen dat de algemene voorwaarden in de contracttaal of in de taal van de wederpartij worden opgesteld.

CONCLUSIE

Het is dringend aan te bevelen om algemene voorwaarden bij internationale overeenkomsten in een zo vroeg mogelijk stadium te doen toekomen aan de wederpartij, toch uiterlijk echter bij het sluiten van de overeenkomst. Het is voorts aan te bevelen de algemene voorwaarden in de contracttaal of in de taal van de wederpartij op te stellen. Bevatten de algemene voorwaarden een forumkeuze (dat is in de praktijk bijna altijd het geval), dan moeten beide partijen een schriftelijke overeenkomst hebben ondertekend; deze schriftelijke overeenkomst dient te verwijzen naar de algemene voorwaarden die het forumkeuze beding bevatten.

Mr. J. Staab is Rechtsadvocaat bij de Duitse sectie van Van Diepen Van der Kroef Advocaten in Amsterdam

VAN DIEPEN VAN DER KROEF ADVOCATEN

Dijsselhof-plantsoen
16-18
1077 BL Amsterdam
Tel.: 020 574 74 74
E-mail:
j.staab@vandiepen.com